Ñapa. - (zaterdag 17 januari 2004), p.5

Erfenissen uit het verleden van Aruba

Een buitengewone schaal van 'ordinair' aardewerk

Door Marjanne Havelaar

Op 29 mei 1975 was archeoloog Agbert Boerstra bezig met opgravingen op de archeologische vindplaats te Tanki Flip, toen hij op een graf stuitte. Onder de grafgiften bevond zich een schaal van aardewerk. Letterlijk en figuurlijk betrof het een puzzel. Niet alleen was het voorwerp in vele stukken gebroken, maar ook stemde het materiaal en de vorm niet overeen met wat tot dat moment als gangbaar werd aangenomen.

De archeologische vindplaats te Tanki Flip is een van de drie plaatsen op Aruba waar een indiaans dorp uit de Ceramische Periode is gevonden. Deze periode liep van ongeveer 1000 tot 1515 na Christus. De twee andere dorpen waren in Santa Cruz en in Savaneta. De Ceramische indianen kenden de techniek om van aardewerk gebruiksvoorwerpen te maken. Daarnaast wisten zij ook hoe ze gewassen moesten verbouwen. Dat maakte het hen mogelijk om zich met een aantal families op een plaats te vestigen. Deze kennis was meegekomen met de groepen indianen die tussen 900 en 1000 na Christus vanaf het vasteland van Venezuela waren overgestoken naar Aruba. Voor de indianen die toen al op Aruba woonden, moet dat een enorme cultuurschok hebben betekend. Zij leefden namelijk van de visvangst, de jacht en van wat de natuur hen verder te bieden had. Van landbouw en pottenbakken hadden ze nog nooit gehoord.
De Ceramische indianen woonden met ongeveer honderd personen bij elkaar in een dorp. Uit de vondsten die bij opgravingen zijn gedaan hebben archeologen kunnen achterhalen hoe deze indianen leefden. Om akkers te kunnen bebouwen werd een woonplaats gezocht op een terrein met vruchtbare grond en het zo onmisbare water. Onveranderlijk werd een nederzetting dus in de nabijheid van een aantal rooien gebouwd. De rooien fungeerden verder als natuurlijke looproutes over het eiland.

De nederzetting te Tanki Flip had een afmeting van 150 bij 200 meter. Met behulp van koolstofdatering is vastgesteld dat de overblijfselen die daar zijn gevonden, dateren van 900 tot 1400 na Christus. Na die tijd bleef het terrein enkele eeuwen ongebruikt, tot er vanaf ongeveer het midden van de negentiende eeuw landbouw werd gepleegd.
De Ceramische indianen verbouwden maïs, cassave, agave en tabak. De maïs en de cassave werden tot meel gestampt en daarna werden er koeken van gebakken. Agave werd gekweekt vanwege de sterke vezels en daarnaast werd er een drank van gestookt. De indianen vulden dit karige dieet aan met fruit, schildpadden en hun eieren, leguanen, vogels, schelpdieren, krabben, vis en kleine zoogdieren.
De indianen waren diepreligieus en hadden een heel duidelijke hiërarchie. Naast de hoofdman werden edelen, krijgers, landbouwers en specialisten op verschillende andere gebieden onderscheiden. De mensen woonden met een of twee families in een rond huis, de 'nuclear', of met meerdere families in een ovale woonruimte, de 'maloca'. Na hun dood bleven mensen deel uitmaken van de familie. Zij werden dan ook in of vlak bij het woonhuis begraven. De nabestaanden gaven hen spullen mee in de graven.

Serviesgoed was een van de mogelijkheden daarvoor. De te Tanki Flip gevonden schaal heeft een open vorm, waardoor het gebruiksvoorwerp duidelijk geschikt is om voedsel op te dienen tijdens de maaltijd. Het bijzondere is echter dat deze schaal gemaakt is van ordinair aardewerk. Er zijn talloze voorwerpen uit die tijd gevonden, gemaakt van dit soort ruwe materiaal, maar die waren doorgaans bestemd voor koken en bewaren van voedsel en water. Het mooie servies, dat gebruikt werd om de maaltijd op te dienen, en bij ceremoniële bijeenkomsten, werd doorgaans van een fijner soort aardewerk gemaakt, dat mooi werd afgewerkt door het te graveren of te verven. De betrokken archeologen hebben tot op de dag van vandaag geen goede verklaring kunnen vinden voor de gevonden afwijkende schaal.

De schaal heeft een open vorm, geschikt om voedsel op te dienen bij de maaltijd.

Deze rubriek is tot stand gekomen dankzij de medewerking van de verschillende Arubaanse musea. Het voorwerp van deze aflevering behoort tot de collectie van het Museo Arqueologico Aruba. Dit is op weekdagen te bezoeken van acht tot twaalf uur 's morgens en van een tot vier uur 's middags. Het adres is Irausquinplein 1.